

POSTANOWIENIE

Dnia 16 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący)

SSN Marcin Łochowski (sprawozdawca)

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej P. w C.

przeciwko R. S., B. S., B. T., M. S., G. S. i K. M.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 września 2021 r.,

na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego

przez Sąd Okręgowy w O.

postanowieniem z dnia 1 grudnia 2020 r., sygn. akt II Cz (...),

"Czy w stanie prawnym wprowadzonym od dnia 7 listopada 2019 roku ustawą z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469 z późn. zm.) przysługuje zażalenie na zarządzenie przewodniczącego, którego przedmiotem jest wezwanie strony do uiszczenia opłaty (wymiar opłaty) bądź zaliczki na poczet wydatków, na przykład na wynagrodzenie dla kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu (art. 394 § 1 pkt 6 k.p.c.), a w przypadku pozytywnej odpowiedzi na powyższe pytanie, który sąd jest właściwy do rozpoznania tego zażalenia, czy sąd pierwszej instancji w innym składzie (art. 394^{1a} § 1 k.p.c.) czy sąd drugiej instancji?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Przedstawione przez Sąd Okręgowy w O. zagadnienie prawne wyłoniło się przy rozpoznawaniu zażalenia strony powodowej na zarządzenie Przewodniczącego w Sądzie Rejonowym w N. z 1 października 2019 r., wzywające stronę powodową do uiszczenia zaliczki w wysokości 960 zł na poczet kosztów ustanowienia kuratora dla nieznanych z miejsca pobytu pozwanych, w terminie 7 dni, pod rygorem zawieszenia postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 390 § 1 zd. 1 k.p.c., jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może przedstawić to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu, odraczając rozpoznanie sprawy. Przepis ten znajduje odpowiednie zastosowanie przy rozpoznawaniu zażalenia (art. 397 § 3 k.p.c.).

Instytucja pytań prawnych, prowadząca do związania sądów niższych instancji w danej sprawie poglądem Sądu Najwyższego, zawartym w podjętej uchwale, jest wyjątkiem od konstytucyjnej zasady podległości sędziów tylko Konstytucji RP oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Powinna być zatem opisywana z pełnym uświadomieniem tej wyjątkowości, co z kolei nakazuje wyklądać przepis art. 390 § 1 k.p.c. w sposób jak najbardziej ścisły, bez żadnych koncesji na rzecz argumentów o nastawieniu celowościowym lub uylitarnym (tak Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 30 marca 1999 r., III CZP 62/98).

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu przedstawionego zagadnienia prawnego zwrócił uwagę, że pełnomocnik skarżącego przed zaskarżeniem zarządzenia nie zgłosił wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia tego zarządzenia, co warunkuje dopuszczalność wniesienia zażalenia. Według Sądu Okręgowego, już tylko ta okoliczność uzasadnia odrzucenie zażalenia. Jednak Sąd Okręgowy wskazał, że istotne znaczenie ma to, z jakiej przyczyny zażalenie zostanie odrzucone, a to z kolei implikuje pytanie, który sąd jest właściwy do podjęcia takiej decyzji procesowej.

Zagadnienie prawne przedstawione przez sąd odwoławczy powinno dotyczyć takiego problemu, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy jest rzeczywiście niezbędne do rozpoznania środka odwoławczego. Innymi słowy musi istnieć bezpośredni związek przyczynowy między problemem prawnym a sposobem rozpoznania sprawy. W przypadku, gdy związku takiego nie ma, tj. gdy niezależnie od treści udzielonej odpowiedzi zapadnie takie samo rozstrzygnięcie sądu odwoławczego, Sąd Najwyższy odmawia udzielenia odpowiedzi (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 marca 1998 r., III CZP 73/97; z 29 czerwca 2016 r., III CZP 10/16; z 12 września 2017 r., III SZP 2/17; z 15 lutego 2019 r., III CZP 87/18; z 5 grudnia 2019 r., III CZP 37/19; z 24 stycznia 2020 r., III CZP 54/19; z 9 października 2020 r., III CZP 73/19).

Podzielając stanowisko Sądu Okręgowego, że w stanie prawnym ukształtowanym ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469 ze zm.) zażalenie wniesione mimo niezgłoszenia wniosku, o którym mowa w art. 357 § 2¹ k.p.c., podlega odrzuceniu jako niedopuszczalne (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2021 r., III CZP 59/20), Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia prawnego nie może mieć wobec tego żadnego wpływu na rozstrzygnięcie zażalenia. Niezależnie bowiem od udzielonej odpowiedzi, Sąd Okręgowy będzie zobligowany do odrzucenia tego środka odwoławczego. Brak jest zatem bezpośredniego związku przyczynowego między sformułowanym przez Sąd odwoławczy problemem prawnym a sposobem rozpoznania sprawy, co uniemożliwia podjęcie przez Sąd Najwyższy uchwały wyjaśniającej wątpliwości Sądu Okręgowego.

Co do drugiej części pytania, odnoszącej się do właściwości sądu, to po pierwsze, nie ma możliwości udzielenia na nie odpowiedzi, skoro sąd pytający zastrzegł, że pytanie to jest aktualne „w przypadku pozytywnej odpowiedzi” dotyczącej pierwszej części pytania. Po drugie, według utrwalonego stanowiska Sądu Najwyższego dopuszczalne jest przedstawianie zagadnień (pytań) prawnych wyłącznie „do rozstrzygnięcia”, a nie „do uzupełnienia”. Pytanie takie, zaczyna się zawsze od partykuły pytajnej „czy”. Oznacza to, że rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego, dokonuje się przez wybór towarzyszącej mu odpowiedzi (postanowienie

Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2000 r., III CZP 2/00). W konsekwencji, druga część pytania, mająca charakter otwarty, jest wadliwie sformułowana, co również wyklucza udzielenie na nią odpowiedzi.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. odmówił podjęcia uchwały.

jw